

Recenzja

pracy doktorskiej
Ewa Malchrowicz-Moško

Turystyka sportowa w społeczno-kulturowej perspektywie
na przykładzie miasta Poznania

1. Temat i tytuł pracy

Tytuł pracy *Turystyka sportowa w społeczno-kulturowej perspektywie na przykładzie miasta Poznania* można uznać za poprawny, a w prezentowanej pracy naukowej spełnia wymogi metodologiczne. Określa zakres tematyczny chronologię (współczesność), zakres terytorialny jest określony jest bardziej dla drugiej części (teren miasta Poznań). Autorka wyznacza też ramy zakresu problemu badawczego. W pierwszej części deskryptywnej Autorka zawarła teoretyczny dyskurs na temat turystyki sportowej w drugiej przedstawiła Projekt badawczy – Turystyka eventów sportowych w społeczno-kulturowej perspektywie na przykładzie Miasta Poznania. Problem badawczy mieści się w zakresie nauk o kulturze fizycznej.

2. Wstęp

Autorka Ewa Malchrowicz-Moško zawarła we wstępie dyskusję nad znaczeniem turystyki sportowej, co dobrze wprowadza czytelnika w problematykę badawczą pracy. Następnie przedstawiła stan badań nad turystyką sportową w świetle literatury przedmiotu.

Niestety, prezentując piśmiennictwo nie wykorzystwała w pełni możliwości zaprezentowania dorobku światowego i krajowego, a co ważnie nie dokonała jego pełniejszego omówienia z uwzględnieniem krytycznego spojrzenia i ocen. W prawdzie w wyodrębnionej części wstępu zatytułowanej *Miejsce problematyki turystyki sportowej wśród nauk o kulturze fizycznej* zawarła bardzo ciekawą i poznawczą analizę literatury krajowej, to jednak zdaniem recenzenta te dwie części należałoby połączyć i rozszerzyć o czynności wskazane powyżej.

5. Cel pracy

W kolejnej części wstępu Autorka zawarła *Przedmiot i cel pracy*. Cel pracy pojawił się już wcześniej, wtedy w kontekście problemu badawczego. Z tekstu na 9 stronie nie wynika, że autorka widzi istotną różnicę pomiędzy problemem badawczym a celem. Autorka Ewa Malchrowicz-Moško pisze: *Główny problem badawczy pracy stanowi ukazanie, jaka jest specyfika turystyki sportowej w perspektywie społeczno-kulturowej. W dysertacji przedstawione zostają uwarunkowania rozwoju turystyki sportowej w ostatnich dziesięcioleciach (na tle tendencji charakterystycznych dla epoki ponowoczesnej) oraz obecne skutki (przede wszystkim społeczno-kulturowe) tej formy podróżowania. Opisane zostają zmiany, jakie zaszły w sporcie postmodernistycznym oraz trendy charakterystyczne dla post-turystyki...Ukazany zostaje także potencjał społeczno-kulturowy poszczególnych form turystyki sportowej. Na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych w pracy dokonana zostaje analiza społeczno-kulturowego potencjału turystyki wydarzeń sportowych na przykładzie Poznania.* Tutaj chodzi, jak mi się wydaje o cel pracy? Na stronie 12 Autorka pisze: *Celem głównym pracy jest zbadanie potencjału społeczno-kulturowego turystyki sportowej. W części teoretycznej zaprezentowane zostają uwarunkowania rozwoju turystyki sportowej w ostatnich latach oraz wskazane jej potencjalne skutki. W dalszej części czytamy: Celem empirycznym pracy jest ukazanie perspektywy społeczno-kulturowej turystyki eventów sportowych w Poznaniu (w tym m.in. określenie profilu społeczno-demograficznego turysty sportowego, określenie wpływu badanych imprez na rozwój turystyki w mieście, zbadanie motywacji uczestnictwa turystów sportowych w eventach sportowych i emocji im towarzyszących oraz określenie skutków społeczno-kulturowych turystyki eventów sportowych w Poznaniu).* Jeszcze w innym miejscu czytamy: *Cele pomocnicze rozprawy realizowane są w części teoretycznej pracy, w której m.in. ukazane zostaje, czym charakteryzuje się zjawisko turystyki sportowej...etc. etc.* Wspomnę jeszcze o celach: aplikacyjnym, poznawczym i utylitarnym o którym Autorka pisze na 13 stronie. Tak więc, Autorka wpada w pułapkę

nadinterpretacji celu, gdyż wystarczyło napisać, że głównym celem pracy jest ukazanie, turystyki sportowej w społeczno-kulturowej perspektywie na przykładzie miasta Poznania a szczegółowe cele mają w procesie badawczym ułatwić dochodzenie do prawdy naukowej celu głównego a nie być odrębnym bytem.

Jednakże pomimo zbyt obszernego i zawikłanego, moim zdaniem, przedstawienia celu pracy Autorka dobrze konstruuje ten ważny metodologicznie komponent wstępu.

6. Hipotezy badawcze

Kolejna część wstępu nazwana *Pytania, zadania oraz hipotezy badawcze* przedstawia liczne hipotezy badawcze, do części pierwszej teoretycznej i drugiej nazwanej empiryczną. Zdaniem recenzenta konstrukcja tak szczegółowych hipotez i pytań badawczych była niepotrzebna, a dla części teoretycznej moim zdaniem zbędna. Proponowałbym także przeniesienie pytań badawczych do części empirycznej na początek rozdziału VII.

5. Metodologia badań

Metodologię badań autorka prezentuje w części nazwanej *Zastosowane metody, techniki i narzędzia badawcze*. Zastosowana w pracy metodologia badań w części pierwszej jest uproszczona. Autorka zastosowała podejście głównie deskryptywne. W tej części pracy dominuje metoda kompilacyjna i komparatystyczna. Sama Autorka deklaruje, że stosuje w prowadzonym procesie badawczym metody badawcze stosowane w naukach o kulturze fizycznej. Lepiej było napisać, że metody, którymi posługują się badacze w naukach społecznych, bowiem nauki o kulturze fizycznej nie wytworzyły własnych paradygmatów w nauce. Autorka pisze: że stosuje następujące metody: analizę literatury przedmiotu, metodę opisową, a w części empirycznej pracy: metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki wywiadu i narzędzia kwestionariusza wywiadu standaryzowanego, a także metodę obserwacji uczestniczącej. Zastosowane metody w części teoretycznej pracy są wystarczające z punktu widzenia metodologicznego a uwzględnienie zasady triangulacja jako metody stosowanej w badaniach społecznych zapewnia odpowiednią jakość prowadzonych badań i ogranicza błąd pomiaru.

Autorka pisze (s. 21): *Rozprawa doktorska ma charakter interdyscyplinarny, dlatego podczas jej pisania odnoszono się m.in. do: różnych teorii ponowoczesności, teorii sportu i turystyki... (...)Wiedzę czerpano z takich obszarów badawczych jak m.in.: socjologia sportu i socjologia czasu wolnego (szerzej kultury fizycznej), socjologia turystyki (podróży),*

socjologia kultury, antropologia sportu (szerzej kultury fizycznej), antropologia turystyki (podróży), antropologia społeczna, historia kultury fizycznej, psychologia kultury fizycznej, ekonomika kultury fizycznej, ekologia, turystyka kulturowa. To nie z obszarów badawczych czerpała wiedzę Autorka tylko z tekstów autorów opracowujących tematy z zakresu różnych grup tematycznych. To rozszerzenie deklaratywne interdyscyplinarnego zakresu badań nieuprawnione. Za dużo pisania stylem podręcznikowym o metodach badawczych (s.20-22). Faktem jest natomiast, że praca jest badaniem z pogranicza i jest to niewątpliwie duży atut pracy i n podkreślenie zasługują również kompetencji autorki.

6. Konstrukcja pracy i zawartość merytoryczna rozdziałów

Praca została skonstruowana przez Autorkę prawidłowo. W konstrukcja pracy uwzględniony został: wstęp metodologiczny, rozdziały merytoryczne i zakończenie. Zawartość merytoryczna podzielona została na dwie części. Praca liczy siedem rozdziałów. Można zastanowić się czy każda z części nie powinna mieć odrębną numerację rozdziałów?

W rozdziale pierwszym Autorka pracy ukazuje składowe elementy turystyki sportowej a więc sport i turystyka w perspektywie społeczno-kulturowej. W tej części ukazuje współczesny rozwój sportu i turystyki na tle zmian społecznych wartości. Analizuje również aktualne trendy w tzw. post-turystyce i w tzw. sporcie postmodernistycznym. W treści zawarty został również rys historyczny rozwoju widowisk sportowych a także związki turystyki ze sportem, które w efekcie doprowadziły do rozwoju turystyki sportowej.

Rozdział drugi zawiera opis funkcji społeczno-kulturowych widowisk sportowych. Autorka ukazuje zjawisko kibicowania łącząc je z budowaniem więzi i tożsamości. Zamiarem Autorki było ukazanie społecznego tła dla rozwoju turystyki sportowej oraz jakie zjawiska społeczne warunkowały intensywny rozwój turystyki sportowej w ostatni okresie. W tej części pracy znajdujemy również opis funkcji współczesnych widowisk.

W rozdziale trzecim Autorka przeprowadziła analizę literatury przedmiotu w kontekście definiowania zjawiska turystyki sportowej a także wskazała na aktualne trendy zwłaszcza w turystyce wydarzeń (eventów) sportowych.

Rozdział czwarty dotyczy wartości społeczno-kulturowych współczesnych form turystyki sportowej (aktywna turystyka sportowa, turystyka wydarzeń sportowych oraz kulturowa turystyka sportowa). Autorka deklaruje, że celem tego rozdziału było ukazanie, związków turystyki sportowej z turystyką kulturową.

W rozdziale piątym Autorka skupia się głównie na diagnozie stanu badań nad skutkami społeczno-kulturowymi turystyki sportowej, a także na potencjalnych skutkach ekonomicznym i ekologicznym.

Rozdział szósty rozpoczyna część pracy dotyczącą empirycznemu projektowi badawczemu. Zawarte zostały w nim treści zawierające prezentację Miasta Poznania jako przykładu miasta promującego sport i turystykę. Rozdział zawiera informacje o sportowych tradycjach a także ocenę obecnego potencjału Miasta Poznania w zakresie rozwoju poszczególnych form turystyki sportowej.

Rozdział siódmy zawiera prezentację i omówienie wyników badań empirycznych przeprowadzonych podczas poznańskich eventów sportowych. W drugiej empirycznej części pracy Autorka bada na przykładzie Miasta Poznania jak turystyka wydarzeń sportowych rozwija się w warunkach polskich, oraz jakie jest oddziaływanie społeczno-kulturowe tego rodzaju turystyki w omawianej destynacji turystycznej.

W rozdziałach merytorycznych, zarówno pierwszej jak i drugiej części nie dostrzegłem istotnych błędów merytorycznych i rzeczowych. Stąd też, należy uznać, iż zarówno postępowanie badawcze jak i rezultaty badań są zgodne ze standardami stawianymi pracom naukowym.

9. Zakończenie

Zakończenie pracy nie powinno być dywagacją autorki nad problemem, lecz przedstawieniem i umotywowaniem dowodów z analiz w formie odpowiedzi stawianych we wstępie. Stąd też, uważam zakończenie za zbyt ogólne, a Autorka nie w pełni też wykorzystała okazję do szerszego komentarza sprawdzalności licznych hipotez zawartych w rozdziale wstępnym.

8. Bibliografia

Wymieniona w bibliografii literatura jest bogata i stanowi wystarczającą bazę do przygotowanej przez Ewe Malchrowicz - Moško pracy.

9. Poprawność w zakresie edytorskim i umiejętność pisania tekstu naukowego

Praca w przedstawionej do recenzji w wersji końcowej przygotowana została poprawnie, zgodnie z wymogami opracowania tekstu naukowego, także opracowanie

edytorskie nie budzi zastrzeżeń. Poprawność dokumentacyjna i widoczne dobre opanowanie aparatu naukowego podnoszą walor końcowy pracy. Autorka nie uniknęła jednak kolokwializmów w tekście. Także rozkład graficzny tekstu w niektórych fragmentach pracy jest nieprawidłowy (pionowe wyliczanki od znaków graficznych).

Konkluzja końcowa

W dokonanej ocenie pracy recenzent skupił się zwłaszcza na niedostatkach metodologicznych i merytorycznych pracy, których było niewiele. Tak szczegółowe opracowanie nowego tematu z zakresu turystyki wymaga istotnej wiedzy a także przygotowania metodologicznego i doświadczenia często także w badaniach interdyscyplinarnych.

Uwag recenzenta mają wprawdzie znaczenie dla oceny całokształtu pracy doktorskiej, to jednak część z nich ma charakter relatywny. Stąd też, po szczegółowym przeglądzie i ocenie przedstawionej do recenzji pracy mgr Ewy Malchrowicz-Moško, wyrażam opinię, że będący przedmiotem analizy naukowej problem badawczy jest poznawczo istotny, a cel badawczy założony przez Autorkę zrealizowany. Praca spełnia wymogi dysertacji doktorskiej, jest pracą poprawną metodologicznie i merytorycznie. Jej przygotowanie stanowi wkład do postępu nad badaniami turystyki sportowej. Stąd też, w pełni pozytywnie rekomenduję przedstawioną do recenzji pracę oceniając, że spełnia ona wymogi stawiane pracom doktorskim z dziedziny nauk o kulturze fizycznej. Wnoszę jednocześnie o dopuszczenie mgr Ewy Malchrowicz-Moško do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

Piotr Godlewski

profesor nadzwyczajny AWFIS

